

בעזרת השם יתברך

ספר
להורות נתן
על שחיטה וטריפות

חודש מנחם אב שנת תשמ"ה לפ"ק

ברוקלין נוא יארק

חלק יורה דעה

סימן סד

מחכויץ עיי' החיחוך אלא עומד על מקומו, וזה אינו מקום שחיטה.

בס"ד. עש"ק וישלח י"ב כסלו תשרי"ט לפ"ק.

שו"ר למע"כ ידידי הה"ג השוקד על חחרה מוה"ר מענדל שטראהם חי' לאי"ט.

ע"ד שהראה לפני כמה עופות שהקנה נשחטה למטה משיטוי כיצט כדון, אבל הושט במקום שחיטתו לא ניכר שום כיוון, וגשמו בשאלתו אם אין זו שחיטה במקום חורבן הושט דפסולה. והיה שלדבריו הוא מעשים בכל יום ויש בו משום אפרושי מאיסורא, הזדחתי להשיב עכ"פ בקלרה, ובי שנותיו יאריך.

א) בשו"ע יו"ד (סי' כ"ב) איחא "ובושט מתחלה המקום שכשחוכיין אותו מחכויץ וכו', שחט למעלה ממקום זה והוא הנקרא חורבן הושט וכו' שחיטתו פסולה, ושיעור חורבן הושט שאינו ראוי לשחיטה למעלה בבהמה וחייה כדו שיאחז בשתי אלבעותיו, וי"א כדו רוח ד' אלבעות וכו', ובעוף הכל לפי גדלו וקטנו וכו', ולפי שאין לנו בקיאים בשיעורין אלו נכון לשחוט באמצע האויר לארכו דאז יולא מידי ספק". ובניחור ענין הכיוון כתב העו"ז (סק"ד) "שהעור מתקמט ונעשה קמטים במקום השחיטה והחלל מתכסה, משא"כ בחורבן נשאר החלל מגולה ואין מתקמט". ומקורו ברש"י חולין (מג): ד"ה וכיון "ונכשל פי היקב כדז חללו ונסחם עוגל פי החלל". ובמאירי כתב "חדע שלש חכונות יש נושט חלוקות זו מזו, העליונה המתברו לזד הראש הוא מקום שכשחוכיין אותו הוא מתרחב, ולמטה ממנו מקום שכשחוכיין אותו עומד בחיחוכו לא מתרחב ולא מחכויץ, למטה ממנו על פני ארכו הוא מקום שכשחוכיין אותו מחכויץ. העליון אינו ראוי לשחיטה ואינו לא ושט ולא חורבן הושט | וכ"כ בחי' חסם סופר שם, דלמעלה ממקום שחיטתו עומד במקומו אפילו חורבן לא הוי, ולית ביה עריפות כלל עיי"ש. ועיין לשון החבו"ש סי' כ" ס"ד]. השני סמוך לחלחל מקום דיבוקו נחלו ולמטה כל מקום שבו שאינו רק כל כך שכשחוכיין אותו יבא פי החתך מתקבץ ומחכויץ אלא עומד על שיעור חיחוכו, הוא נקרא חורבן הושט, ומתחלה המקום שכשחוכיין אותו מחכויץ הוא נקרא ושט עלמו ומשם ולמטה שוחטין". וכתב בס' תורת חיים חולין (מג): "נראה דחורבן הושט היינו חזר הושט, כדרך שפושין חזר גדול לפני הערקלין ולפני הביח כך יש לו נושט מקום רחב לפניו והוא חזרו של הושט וכו', וחזרו של ושט הוא רחב יותר מן הושט ולהכי קרי ליה חורבן דומיא דחורבן אשדני (כ"ג לה:). ומבואר מזה דחורבן הושט היינו מקום רחב שבושט למעלה, ושם אינו

ב) וכתב בהנחלות שור (סי' כ" ס"ד) לאין אנו בקיאים היאך מקרי החכויץ, ולכן לריך לשער בגסה ברוח ד' גודלים ובעוף לפי גדלו וקטנו. אלא דכתב בשמלה חדשה שם (סק"ט), דלחומרל הביח דרואין דלא נחכויץ דדינו כחורבן עיי"ש. וראיתי בס' דעה חורה לה' שחיטה (סי' כ" אות ה') שהביא משו"ת טוב עטם ודעה (מהדו"ק סי' ל"ג) בעוף שהיה נושט כשיעור הקטן לפי קטנו אבל הושט לא נחכויץ, דכתב דהעיקר חלוי בהשיעור ולכן פסק להקל. והדע"ה השיג עליו ממשי"כ בס' תורת חיים חולין (מג): ובס' דמשק אליעזר שם, דשיעור חפיסח יד ושיעור כיוון חזא הוא, אלא דמשום שאין הכל בקיאים בכיוון לכן נחנו שיעור חפיסח יד, ולפי"ז כתב הדע"ה דהשיעור דחפיסח הוא רק להחמיר אבל היכא דהסימן של כיוון גורם חומרל חי אפשר להקל ומסתמא טעה בשיעור דהקטן לפי קטנו, או דהשיעור עולה יפה רק עפ"י הרוז. וכן הביא מס' פרי חואר (סק"ד) דבעוף העיקר חלוי בכיוון עיי"ש. ופלא שלא הביא דברי החבו"ש הי"ל שמבואר מדבריו צהדיא דלחומרל אזלין בחר סימן דכיוון, ואם רואין שלא נחכויץ מחמירין לומר ששחט בחורבן. וכ"כ בס' פרי העץ על ה' שחיטה (סי' כ" מנח"י סק"ז) דהעיקר כהחבו"ש ותו"ח דהיכא שרואים שלא נחכויץ הוי חורבן הושט, ודלא כהטוטו"ד עיי"ש. וכן כתב בס' קפ החיים (ה' שחיטה סי' כ' אות י' י"א) בשם כמה חכמי ספרד דלא שמענו שום שו"כ שיבדוק באלבעט, רק אם הוא כיון או מכשירין ואם לאו מטרפין, ושכן המנהג בעיר בגדאד עיי"ש.

ג) וא"כ נדון דידן שרואין מיד אחר השחיטה דהושט נשחט במקום שאינו מחכויץ, יש לאסור. ואע"ג דהקנה נשחט כהוגן, מ"מ הרי הגרמה פוסלת אף במיעוט בחרל כמבואר בשו"ע (סי' כ"ד ס"ב) ברמ"א. ולדעה החבו"ש (סי' כ"ג סק"ט) לרש"י פוסל שהיה במיעוט בחרל אף מן החורה עיי"ש. ואף בעוף דסגי בשחיטה סימן אחד מ"מ אם עשה פסלות בסימן השני אסור, וכמש"כ בפתחי תשובה (סי' כ"ג סק"ט) ובס' נתן פרו עמ"ס חולין (ט). עיי"ש. ועוד דבא איכא למיחש ששחט משהו נושט טרם ששחט רוב הקנה, ומאלא שכבר נפסלה השחיטה עיי' הגרמה במיעוט קמא, עיין בשו"ע (סי' כ"ג ס"ב) צ"ה.

ד) אלא דאחתי יש מקום להחיר בני"ד, למאי דמבואר בש"ך (סי' כ" סק"ד) בשם הר"ן דשיעור ושט דעוף למעלה כנגדו בקנה משפוי כובע ולמטה עיי"ש. וכ"כ בחבו"ש (סי' כ" ס"ד) ובשמ"ח שם (סק"י"א) שאם אינו יודע לשער בעוף ישער

דבכה"ג חיישין שמה נאנסו הסימנים ונא לכאן מקום שאינו ראוי לשחיטה עיי"ש. וא"כ כשחטטין שלא באמצע הוואר, א"כ חייבין לבדוק אם הושט הם לא עשה הגרמה, ולא די בזה שחוקף אגודל על שיטוי כובע, וכדחזינן דעל ידי שאין שחטטין באמצע מזוי דהושט נשחט במקום החורבן.

(ח) ותבנא לדינא, דחובה להזכיר את השוחטים לשחוט דוקא באמצע הוואר, ואם לא שחטו באמצע חייבים לבדוק לאחר השחיטה גם אם הושט הם נשחט במקום שחיטה, ואם נשחט במקום דלא טוין הרי זה אסור. ומש"כ נ"י זכה להיות זכאי המגלגלין זכות על ידו להרים משכול גדול זה. והש"ח יגילנו מן השגיאות ויראלנו עזרתו ופלאות.

וחתם עברכת התורה וכו"ס

סימן סה

בעזרה"י. אסור חג ספח חשמ"א לפ"ק.

ע"ד דאחא לקדמנא, נביח מלון גדול נחנו בפסח אבקה מרק של חמץ צדוד גדול שבו ביטלו מרק, והביטול הוא על ידי קיעור ההולך סביב דופן הקדרה מנחמן, ואחור קיעור סובב והולך גם אל דודים אחרים שבו מחבשלים באוחה שעה מאכלים אחרים, וכשנודעה השגה פרקו את הדוד שנחמן, ונפסם בשאלחם אם גם המאכלים שצדודים האחרים נאסרו על ידי הקיעור שנה מסביב הדוד שנחמן.

(א) הגה פשוט שהקדרה שנחבשלה נה החמץ ונאסרה חוזרת ואוסרת את הקיעור שמסביב לקדרה, וכמבואר בש"ס יו"ד (ס"י ל"ב ס"ה) טיפה חלב שנפלה על הקדרה שאלה האש מנחמן אם נפלה כנגד החבשול אין לריך אלא ששים כנגד הטיפה שמפעפעת לפנים והיו כאלו נפלה בחבשול. ומבואר שאש"ג שהאוסר נבלע מזדו החיצוני של הקדרה הרי הוא הולך ונבלע בחבשול שנבד השני והיינו בפנימיות הקדרה. והבא נמי החמץ שנבלע צדוד מנפנים חור ונבלע בקיעור שנבד השני של הקדרה. וצניחור הגרי"א ז"ל שם (אוח כ"ז) הביא מהאגודה שכחז בשם ר"ח ז"ל, בטיפה חלב שנפלה על קדרה של בשר מנחמן נגד מקום הרועב ויש ברועב ובהחיתה ס' נגד הטיפה, ואש"כ לא רצה ר"ח להחיר משום דאין החלב מחפשט בכל דופני הקדרה ולכן אין להלחוחיה שדנפנות מסייעת לבעל את הטיפה שנמלאת במקום אחד, ונמלא שנמקום אחד נפל הכל ועוני דופן שנאלחו המקום נעשית נבלה, וחור ואוסר כל הקדרה אם אין ששים לבעל שיעור דופני הקדרה ששם נפל החלב, והרשב"א היה נראה לו להחיר דנראה לו לדמות לשחי קדרות אחת של בשר ואחת של חלב שנוגעת זו בזו שאינו אוסר. והגרי"א ז"ל הקשה על הרשב"א שדימה לשחי קדרות, דכספר התרומה כחז העטם דבי קדרות שמוחרין כמו בי חתיכות בלא רועב שאינו מפעפע מאז לזו וכתוס' חולין (קח). ד"ה אלא, מש"כ בתורה אחת

נגד מקום השחיטה בקנה עיי"ש. וא"כ נ"י דרוחין שהקנה נשחט כהוגן למטה משיטוי כובע, וימלא דזה סימן שגם הושט נשחט כנגדו במקום שחיטה. ואף שראינו דשיעור הושט שנשאר מחובר אל הראש הוא קצר בהרבה מאורך הקנה שנשחט למטה משיטוי כובע, אין מחז ראייה דהושט נשחט למעלה מכנגד הקנה, דיש לומר דהושט נחלקר אחר השחיטה, וכמש"כ בש"ח חשורה ש"י (ח"א ס"י חקע"ב) דהושט רגיל להחלקר אחר השחיטה, ואף שנשחטו הקנה והושט כאחד אפי"ה לא יישאר הושט צמדה אחת עם הקנה רק ינום למעלה, ועל כן כתב למדוד שיעור די גודלין בגסה על ידי שמוחחין את הושט עיי"ש.

(ב) ברם נלמ"ד צורר, דהיכי דרוחין צדיח שבושט לא נחכוין במקום שחיטה אינו מועיל בזה שנשחט כנגד הקנה, דהרי אפילו היכי שמדדו ומלאו שנשחט כשיעור חפיסה יד שהוא שיעור הנזכר בגמרא, מ"מ כחצו החצו"ש ושאר הפוסקים הבי"ל דהיכי דרוחין דלא כוין מחמירין ומשום דאין אנו בקיחין צדיקה השיעור, מכל שכן כשרוכה לסמוך על שיעור שאינו נזכר בגמרא — דהיינו בזה שנשחט כנגד הקנה — ודאי דהיכי שירואין דלא כוין דאין לסמוך על שיעור זה. וכל זה אם עכ"ס יודע נודאי שנשחט את הושט כנגד הקנה, ומכל שכן צדודן ידון דיחבן שנשחט באלכסון ונמלא דהושט לא נשחט כנגד הקנה, או שהעוף אנם עלמו והוריד את הושט עד שהחורבן הגיע כנגד מקום שחיטה הקנה, או דנימא דהשיעור הבי"ל הוא רק עש"י רוב, וכעין מש"כ הדעה חורה על שיעור חפיסה היד שנזכר בגמרא, ויכול לסמוך עליו היכא דהושט כוין, אבל כשרוכה דהושט אינו כוין, דבכה"א גוונא לא מהני אפילו השיעור הנזכר בגמרא, מכל שכן דלא מהני השיעור דכנגד הקנה.

(ו) וא"כ כשרואין שבושט לא נחכוין יש לאסור, ומש"כ כשרואין שמקום השחיטה הוא במקום הרחב, דזה סימן נוסף שהוא מקום החורבן וכמש"כ החורה חיים הבי"ל. ואף דסימן זה צלנד יחבן דלא מהני לפסול, כיון שלא נזכר בשאר פוסקים, מ"מ נ"י דהי חזינן דלא כוין, ובס' דרכי חשונה (סימן כ' סק"י) הביא מס' מנח"י דכיוון היינו שסביב החתך יש כמין קמטים עיי"ש, והנה נ"י במקום חיתוך הושט במקום שחיטה יש באמת קמטים בלא הנעשים ע"י הכיוון, אבל בחיתוך שבמקום הרחב ליכא שום קמטים ויש להחמיר.

(ז) ולכן יש להזכיר את השוחטים לשחוט כמש"כ הרמ"א (ס"י כ' ס"ב) יולפי שאין אנו בקיחין צשיעורין אלו נכון לשחוט באמצע הוואר לארכו דאז יולא מידי ספק. ואם אין מדקדיקין לשחוט באמצע הוואר, איכא בזה משכול נוסף, דהרי מבואר בש"ס (ס"י כ"ה ס"ה) דהשושט לריך שיבדוק בסימנים אחר שחיטה אם נשחטו רובן, וכחז הרמ"א דנהגו לבדוק בדרך זה שחוקף אגודל על שיטוי כובע ומחוק דהחך יפלטו הסימנים לחוף ואז יוכל לראות אם נשחטו רובן. וכחז התבוארות שור שם (ס"ה) דלענין הגרמה, אם שחט באמצע וואר או סמוך לו אין לריך לבדוק אחר הגרמה, אבל אם שחט למעלה או למטה פשיטא דלריך צדיקה משום הגרמה, ובש"ח שם (סק"ב) ציאר